

PRESENTACIÓ

La raó poètica està essent desvetllada de nou. La intuïció, la imaginació, la creació i la ideació són processos tots ells que impregnen novament els discursos pedagògics i culturals que s'estan escrivint en aquest moment. Molts poden ser els motius d'aquesta florescència; tanmateix, destaquen aquells que tenen a veure amb un cert esgotament de la possibilitat de pensar la realitat, les circumstàncies i els fenòmens des d'una racionalitat escrita amb lògica dual. L'educació estètica, doncs, com a pràctica que possibilita pensar amb tríades, es reconeix de nou en aquest moment, tot impregnant una sensibilitat pedagògica que transcendeix l'àmbit propi d'origen.

Fet i fet, orientats envers diferents finalitats, el cert és que, quan hom escolta l'acció dels programes de formació artística i les propostes de fusió amb l'entorn natural i social —si és que realment podem establir una diferència—, pot sentir el palpitari d'una pedagogia tènue però insistent alhora. Tant és així que, per pensar la pedagogia que s'està delineant en aquesta entrada al segle XXI, per poder albirar els projectes de teoria de l'educació que corresponen al nostre moment, hom té la impressió que cal recollir també els rerefons d'aquelles propostes que pensen i actuen en la formació des de l'educació estètica.

En aquest sentit, destaca la importància del fet que un element que caracteritza els diferents programes d'actuació és, justament, el potencial d'obertura que contenen els mateixos. El mestre, la mestra, el docent o la docent, habitualment, no pretenen que l'infant, l'estudiant, aprengui a mirar només una obra d'art, a escoltar una única música concreta, a vincular-se amb una particular història narrativa, sinó que es busca aprendre des del concret per obrir i expandir nous camps d'experiència. En certs moments, per fer-les més profundes; en d'altres, per aprendre a fixar l'atenció. En qualsevol cas, però, la idea que impulsa l'acció busca oferir més possibilitats de desplegament del subjecte, ja sigui a propòsit de potenciar la identitat, ja sigui a fi i efecte de permetre una pertinença creada a partir de les relacions essencials.

Sota la perspectiva que hem delinat fins al moment, les preguntes de l'antropologia pedagògica es mostren, doncs, com l'origen d'aquest procés de reflexió a l'entorn de l'esmentada pedagogia que emergeix de les sensibilitats estètiques. En coherència, i com a exemplificació simbòlica d'aquesta reflexió, la pregunta sobre com la vivència dels temps i els espais es configura a través de l'educació estètica i es pensa en el pensament pedagògic és portada d'aquest monogràfic a través de l'escrit «Els espais i els temps de l'educació estètica», d'Eulàlia Collelldemont.

Paral·lelament, la concreció del pensament que s'estructura a partir de les sensibilitats estètiques es mostra en aquest monogràfic en clau de possibilitats a partir de l'exposició del pensament que acompanya i conforma unes experiències de formació singulars però que contenen, tal com hem indicat, un ampli potencial de difusió. D'aquesta manera, és a partir d'elles que es pot pensar en replantejar des de les inquietuds inherents a l'educació estètica, una pedagogia escrita amb la sensibilitat com a referent i horitzó, quelcom que aquí ve representat per una aproximació a les tres navegacions assenyalades: l'art, el paisatge i la identitat i alteritat.

Això és, primer realitzarem una aproximació a aquelles pedagogies artístiques que atenen tant a la percepció com a la creació artística. Són exponents aquí d'aquestes experiències els articles «Els baixos obstinats en la pràctica musical a l'escola: Una proposta metodològica», de Lluís Solé; «Infància i educació literària: A propòsit de Hans Christian Andersen», escrit per Maica Bernal, i «La transgressió en la representació plàstica: Una mirada estàtica a l'estètica», de Sílvia Buset.

A continuació, i amb una introducció a les pedagogies del context, se'ns proposa de deixar-nos interpel·lar pel paisatge i, alhora, interpel·lar al paisatge a fi i efecte de percebre en ell tota la seva força educativa. Passejar-nos pels recorreguts naturals proposats en l'article «Retrobant el sentit humà del paisatge natural», de Lluís Casas, o en els carrers urbans a partir de la proposta «De qui és la ciutat?», de Francesc Calvo, ens possibilita accedir a la realitat d'una manera diferent.

Seguidament, proposem una revisió de les pedagogies de la identitat i alteritat sobre la base d'una formació sensible del jo, del jo en l'altre i de l'altre com a col·lectiu se'ns invita a la reflexió sobre «La construcció narrativa de la identitat en l'adolescència», a partir de l'escrit presentat per Àngel Serra; sobre «La presència de l'estètica en pràctiques de pensament: Apunts des d'una experiència docent», sobre la base del text d'Anna Gómez, i a l'entorn d'«El sentir de la reflexió ètica: Imaginari i viure els valors», d'Isabel Carrillo.

En definitiva, doncs, el que us presentem són diferents escrits, diverses perspectives i, fins i tot, divergents cosmovisions de l'espai i el temps que s'uni-

fiquen en pensar a través de la memòria, la presència i la ideació, del gaudi i la bellesa, la plenitud i la seriositat, l'acceptació de la memòria i l'obertura al desconegut, la finor de les petjades que transpiren responsabilitat, el fet de deixar constància de l'instable en el jo i en l'entorn a través del paisatge. En definitiva, doncs, es postula a través dels diferents articles la idea de donar espai a la sensibilitat, als estats anímics, als processos actitudinals i a les accions de realització estètica a fi i efecte d'informar, però també donar impuls a aquest corpus teòric que anomenem *pedagogia* i que, en primera i última instància, remet a la formació de l'ésser humà. No en va, podem recordar aquí, l'art és una expressió humana, el paisatge és el contorn i vertebrador de la vivència humana, la relació amb si mateix i amb l'altre és el fonament de la consciència humana i, a la fi, l'estètica que les sustenta és la sensibilitat i l'expressivitat que remetent a l'ésser humà. I així les preguntes, els fonaments, els recorreguts i les intuïcions de l'educació estètica són, en essència, suggeriments per acostar i acostar-nos al nostre ésser més íntim.

EULÀLIA COLLELDEMONT PUJADAS